

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 29/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta an- netun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 17 päivänä marraskuuta 1998 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain muuttamisesta (HE 255/1998 vp).

Lakialoite

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä eduskunnan 10 päivänä kesäkuuta 1997 valiokuntaan lähettämän lakialoitteen laiksi asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 5 ja 7 §:n muuttamisesta (LA 65/1997 vp — Toimi Kankaanniemi /skl ym.).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Juha Rossi ja ylitarkastaja Jaana Rissanen, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Mirjami Saarelma, Verohallitus
- yhteyspäällikkö Anne Neimala, Kansaneläkelaitos
- kehityspäällikkö Riitta Korpiluoma, Eläketurvakeskus
- toimitusjohtaja Tapani Miettinen, Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto
- lakimies Janne Metsämäki, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
- asiamies Johan Åström, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT
- asiamies Jukka Karhu, Palvelutyönantajat
- sosiaalisihhteeri Veikko Simpanen, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK
- lakimies Markku Kojo, Akava ry
- talousjohtaja Lauri Haavisto, Suomen Lähetysseura
- hallintojohtaja Väinö Halonen, Suomen evankelis-luterilainen kansanlähetys..

HALLITUKSEN ESITYS JA LAKIALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annettua lakia.

Tilapäisesti ulkomailla oleva henkilö voisi edelleen ilman eri päätöstä kuulua Suomen so-

siaaliturvalainsäädännön piiriin, jos ulkomailla olon voidaan arvioida kestävän enintään vuoden ajan.

Valtioiden välisen järjestön palveluksessa olevien henkilöiden tulisi hakea päätös Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin kuulu-

misesta, jos he ovat ulkomailla yli vuoden ajan. Säännös koskisi määräaikaaisesti järjestön palveluksessa olevia henkilöitä. Pysyvästi järjestön palveluksessa olevat henkilöt eivät enää kuuluisi Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin.

Hakemuksen perusteella Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin voisivat Kansaneläkelaitoksen päätöksellä kuulua ulkomailla oleskelun ajan edelleen henkilöt, jotka suomalainen työnantaja on lähettänyt ulkomaille tekemään työtä palveluksessaan tai samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvan ulkomaisen yrityksen palveluksessa tai jotka ovat ulkomailla lähetystyö- tai kehitysyhteistyötehtävissä taikka opiskelevat tai tekevät tutkimustyötä ulkomailla. Ehdotuksen mukaan myös sellaiset Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin kuuluvat henkilöt, jotka suomalainen työnantaja ottaa palvelukseensa ulkomailla, voisivat kuulua hakemuksen perusteella Suomen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin.

Kansaneläkelaitos antaisi päätöksen Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta enintään viideksi vuodeksi. Edellytyksenä olisi aina, että henkilöllä on kiinteät siteet Suomeen. Aikaa voitaisiin pidentää viisi

vuotta kerrallaan, jos henkilöllä on edelleen kiinteät siteet Suomeen. Lisäedellytyksenä olisi, että asemamaasta ei voi saada kohtuullista sosiaaliturvaa tai että sosiaaliturvalainsäädännön soveltamiselle on olemassa muu painava syy.

Lisäksi asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain muutoksenhakujärjestelmää selkeytettäisiin ja lakiin lisättäisiin säännökset asianomaisen ilmoitusvelvollisuudesta sekä Kansaneläkelaitoksen oikeudesta muuttaa päätöstään.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Lakialoite

Lakialoitteessa LA 65/1997 vp esitetään, että lakia asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta muutettaisiin siten, että kehitysyhteistyössä ja lähetystyössä olevat Suomen kansalaiset, jotka ovat suomalaisen kirkon tai kansalaisjärjestön tahi lähetysjärjestön päätoimisessa palveluksessa ulkomailla, sekä heidän perheenjäsenensä katsottaisiin Suomessa asuviksi.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että tulee selvittää, miten vammaisen henkilön mahdollisuus Teiskontiellä ulkomailla vammaispalveluja saaden järjestetään.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hallituksen esityksen perusteluissa mainittu selvitys sosiaaliturvan rahoitukseen osallistumisesta tehdään kiireellisesti ja viimeistään vuonna 1999.

Ongelmia on ilmennyt myös silloin, kun ulkomailla työskentelevän henkilön työnantaja on siirtynyt ulkomaiseen omistukseen. Asia on selvitettävä työntekijän kannalta kohtuullisen lopputuloksen aikaansaamiseksi.

Hallituksen esitys toteuttaa lakialoitteen tavoitteet, joten valiokunta ehdottaa sen hylättäväksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että lakialoitteeseen sisältyvä lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Virpa Puisto /sd
vpj. Maija Perho /kok
jäs. Anne Huotari /vas
Timo Ihamäki /kok
Kari Kantalainen /kok
Paula Kokkonen /kok
Mikko Kuoppa /va-r

Eero Lämsä /kesk
Hannes Manninen /kesk
Pirkko Peltomo /sd
Juha Rehula /kesk
Osmo Soininvaara /vihr
Marja-Leena Viljamaa /sd
vjäs. Pehr Löf /r.